

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Kul-monostorutca 181. szám.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évnegyedre 3 ft. o. 6.

Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s mindenképpen 30 kr. bérletig. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

A nyilvántartási czikkelt sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czümmzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

april-junius évnegyedére.

Egész évre 12 forint o. ért.

Fél évre 6 " " "

Évnegyedre 3 " " "

Tisztelt előfizetőink az előfizetési pénzeket kiadónk **STEIN JÁNOS**hoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) méltóztatásuk beküldeni, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

A szászok rokonszenve az unio iránt.

I.

A nagyobb jelentőségű, birodalmi érdekű fejlemények mellett, melyeknek súlypontja a pesti közös országgyűlés magatartása körül forog, figyelemre kell méltatnunk egy specifikus erdélyi tüneményt.

Ez nem kevesebb, mint a szász közvélemény mindinkább előtérbe nyomuló rokonszenve — az unio iránt.

Annira ment a dolog, hogy dacára a szász burocracia s azzal egy nótát fuvó szász lapok ellenagitatójának, maga a „H. Ztg.” kénytelen bevallani, hogy ezen perhorrescalt eszme „a Magyarországi unio iránt a szász föld egy részében bizonyos rokonszenves hajlam mutatkozik”, s hogy mily komolyan mutatkozik, megítélhetni onnan, miképp négy hasábon át vizsgálja a tüneményt, melyet — hiszszük — szívesen ignorálna, de a mely előtt — ugymond — nem jó szemet hunyni!

Valóban ez oly „Erscheinung”, mely eléggé meglepő lehet a „Hermannstädter Ztg.”-ra nézve, midőn a maga részéről mindent megtehet, hogy szász testvéreink fejébe azon rögeszmét verje, miképp abban a perczben, midőn az unio tényre válik, egyszersmind a szász nemzet felett is — megkondult a halál-harang.

Kenyerespajtása a „Kronstädter Ztg.” — adjuk meg neki is a dicsőséget! — szintén híven teljesíti s teljesíti nemes feladatát ez irányban; elannyira, hogy — kivált utóbbi időkben tanusított pártérzelmek és viselt dolgai után — alig lehet elhatározni, melyiknek nyujtsuk előbb a koszorút.

Egyik lap tehát úgy, mint a másik a szász közvéleményt leigázó — s hozzánk független szász hazafiak részéről beérkezett levelekből láthatólag naponta mind gyűlöletesebbé váló — burocrata-párt uszályhordozója.

Egy harmadik lap pedig, mely e párt gyámsága alól rég kinőtt független szász közvélemény önálló gondolkodása és hazafias szellemének lenne orgánja, fájdalom, nem létezik, s eképp a szász társadalom mindazon méltósági körei, melyeknek szellemi szükségévé vált a saját által folytonos szellemi közlekedésben állani a világgal, (a mi a specifikus nemzeti sajátját illeti) kizárólag azon eszmék befolyása alatt állanak, melyeket az említett két „szász” (?) lap az unio valódi érdeke és jelentőségének elferdítésével ugyancsak szorgalmatosan colportál.

A szász sajtó — melyben ellenvélemény, eszmecsere számára nincs tér — e szerint oly factor, mely nem a szász nemzet, hanem csak egy párt érdekeinek factora gyanánt tekintendő, s világos, hogy e párt, mely a szász nemzet nevében úgy a Bach absolutismusával, mint a Schmerling lovag szemfényvesztő constitutionalismusával, a történelmi jogalapok s legitim kapcsolatok vakmerő feladását mellett, szépen megalkudni tudott, párturalmának további jövőjét félti a legitim jog méltánylását proclamáló sept. 20-iki manifestum természetesen következményeitől; s ha minden rendelkezésére álló eszközt, s így a napiparancsaira hallgató két lapot is felhasználja a mostani fejlemények, s különösen az unio valódi természete és végcéljának minél visszariasztóbb színben feltüntetése, ezen nincs mit csodálkoznunk.

De annál nagyobb jelentőségű „tünemények” tekinthetjük, hogy mindazon hitegetések, rémitgető interpretációk, s valóban az ildomtalanlás legszörűs határáig vitt ellen-

agitációk mellett, melyekkel ama párt ingadozó álláspontjának a szász közvélemény általi további támogatását kívánta biztosítani, végre is saját fészékében kénytelen ily „nyugtalanító” jelenséget észlelni.

Oly jelenség ez, mely arról tesz bizonyosságot, hogy e párt erkölcsi tekintélye hitel vesztetten süllyedez; hogy egy valódi szász nemzeti párt önálló, független, becsületes törekvései ellensúlyozzák a reactionarius factorok befolyását; hogy végre maga a szász nemzet kezd gondolkodni, s helyzetével és valódi feladatával — melyre nézve homályban tartatott — tisztába jöni.

Lelkünkbeli üdvözlőnk e jelenséget, mert valamint saját nemzetünk sorsát egy magyar burocracia hazafiságára (noha ez még sem oly tulságosan önző) bízni nem mernők, úgy a nemes szász nemzet iránt viseltető tiszteletünk és hajlamunknál fogva lelünkbeli óhajtottuk mindig: vajha a szász földön valahára a burocrata-párturalom bilincseit egy valódi szász nemzeti párt rázná le.

Es bizonyára nem azért óhajtottuk soha ezt, és nem azért hangsúlyoztuk több alkalommal eziránti reményeinket, mintha a szász érdekek ellenségei volnánk, sőt ellenkezőleg, mert éppen ez érdekeket tiszteljük, s mert saját érdekeinkkel nem ellenséges, hanem rokonmésztetői solidaris viszonyban levőknek tekintjük, s mert ez érdekeknek a legitim jogokat őszintén méltányoló politika nélkül nincs maradandólag biztosított jövője, soha se kételkedünk aziránt, hogy testvéries, hű kötelezettség teljesítésé vála tőlünk, ha olykor általszólottunk a régi jó szomszédhoz, hogy ébredjen, s ha végre-valahára végét szerettük volna látni azon párt gazdálkodásának, mely már Bach alatt elárúsította a szász nemzet jogainak elidegeníthetetlen garantiait, mely nem tudott elég bátorságot és önmegtagadást tanusítani, hogy emberül megállt volna a politikai hullámszök közepette az ősi jogok régi kipróbált tén, mely kecsesítő utópiká s zsiros falatok kedviért megtagadta a szász ősi hagyományos legitim politikáját, s mely ha valaha, úgy a mostani helyzetben csakugyan kézzel foghatólag elárulja valódi jellemét.

Az álca lehull, mihelyt észleljük, s lehetetlen, hogy a gondolkozó szász független hazafiak is ne észleljék, miképp e párt tizenhét év óta minden kormányval egyetértett, mely a történelmi jogalapok, az „alte Rechte”-k feladását követelte, azonban a burocracia uralmát annyi nemes érdek rovására melegen ápolta; ellenben a mostani kormányval szemben, mely a történelmi jogalapok, az „alte Rechte”-k rehabilitását, (s ezzel egyszersmind a szász nemzet jogait és érdekeit) a legitim követelmények szerinti őszinte méltánylását proclamálta, de proclamálta egyszersmind a burocracia mindenhatóságának megőrzését, dispositions-fond eltorlószt stb. egész elkeseredéssel reagensül szolgál, s a dynasticus érzelmű szász nemzetet ö Felsége intentionál akkor, s éppen csak akkor igyekszik ellentétbe hozni, midőn e legmagasb intentionok éppen a legitim jogok védpaizsa alá helyezik a szász nemzet érdekeit is.

Ne csodálkozzék senki, ha ily oppositio, oly előzmények után, ma inkább, mint valaha nem áll előttünk egy szász nemzeti párt oppositiojának dicsőfényében.

S ne csodálkozzék senki, ha hinni kezdjük, hogy maga a szász közvélemény végre belátja, hogy kikkel van dolga, hogy tanácsosabb lesz, ha saját fejével gondolkodik, s nem engedi magát világ végéig az orránál fogva hordoztatni.

Es itt hiszszük mi rejleni igazi okát annak, hogy miért terjed a szász föld „egy részében” minden ellenagitató daczára a magyarok, s az unio iránti rokonszeny, mely bizonyára soha se vezetendi a szász nemzetet oly veszélyes süppedékekbe, minőkbe vezette a feletté uralkodó párt gondatlan és egoisticus politikája az utóbbi tizenhét év alatt.

Halmágyi Sándor.

Marosszéki tisztelt választóímhöz.

Nem a jelen közhangyűlés feladatának és ebből kifolyó képviselői kötelemének elősorolása,

nem program az, mit önökhez tisztelt honfitársaim jelenleg intézni szándékom.

Erdély közlebbi súlyos megpróbáltatásai közzepett legnagyobb szerencsénkre volt, egyedüli mentő csónakul szolgált, miszerint irányadó hazánk-fiai hazájukat eléggé szerették, s elég ildommal bírtak, hogy egy tartományi, egy máról holnapra számító, kiesinyes politika helyett az összes magyar haza politikáját kövessék.

E politika épp oly törvényes és jogos, mint korszerű kívánalmait foglalja magában a pesti képviselőház válaszfelirata.

Ki van hát jelelve a czél, melyért a képviselőknél munkálni, megszabva a munkásság, melyet a hon minden polgárainak bizalmukkal támogatni kötelességükben áll. S ha e munkásság épp oly törvényes és jogos, épp oly önzéstelen mint ildomos leend, az eredmény nem hiányozhatik, mert a mostoha sors, mely elragadhatja azt, nem foszthat meg a híven és ildomosan teljesített kötelesség érzetétől, nem a haza, nem a mivel világ azon elismerésétől, hogy az eredmény megfiusulásának nem mi voltunk okai, mely azért maradt el, mint hogy a kívánt áldozat a helyette nyujtott előnyök-nél drágább volt.

Ez utóbbi eredmény az előbbihez teljesen egybecsívő válik, melyet a számtan örök szabályai szerint a legnagyobb biztossággal tehetünk amannak helyébe, feltéve, hogy e helyettesítésnek nem mi, hanem mások lesznek okai.

Egy oly pályára hívott meg tehát engem tisztelt honfitársaim bizalma, melyet én nem csak szépek és dicsőnek, de egyszersmind biztosnak tartok. Önök azonban ennél még többet, sokkal többet tettek. Önök a szép adomány adásában is a legszebb módot követték.

Önök, midőn azt adták, mit nem kerestem, miután nem jártam, ezáltal a követ és választók közötti viszonyt azon kenetet adták meg, mely nélkül az legnagyobb díszetől fosztatik meg. Önök e készsége, e gyöngéd figyelem adományuk becsét sokszorosan emelte.

Családi körülményeim hónapok óta gátoltak önök közt megjelennem, s ugyan e körülmény miatt hibetesen a nélkül kellend távoznom, hogy önök közt megjelenhessek. Fogadják tehát szívesen tisztelt honfitársaim a legbecsesebb alakban nyujtott becses adományukért legmélyebb hálaának a távolból tett nyilvánítását. Adja a Mindenható, hogy közös hazánk törvényhozásának munkássága az összes haza várakozásának megfeleljen!

Id. gr. Teleki Domokos.

Gróf Apponyi György beszéde

a képviselőház febr. 17-iki ülésében.

Tekintve a nagy fontosságot, melyet alkotmányos nemzetek rendes időben is helyeznek a választófelirat iránti tárgyalásba, a tisztelt ház, követve Deák Ferencz mélyen tisztelt képviselő társunknak mai bölcs figyelemztetését, nem fogja sokallani az időt, melyet a helyzet és feladat komolyságához képest, többen közülünk ezen tanulságos és irányadó tanácskozásnak szánni szükségesnek tartanak. Az érintettek becses véleményében osztozom én is, oly mértékben, hogy az eddig előadottak által — bár mennyire szelleműsűk voltak — nem éreztem magamat feloldva a felszólalás kötelességétől. Midőn tehát azt teljesítom, előre kinyilatkoztatom: hogy az előttünk fekvő felirati javaslatot elvben pártolom, és hogy az általános tárgyalásban csak némely eszmémet fogom említeni, melyeknek kimondásában lelki megnyugtatósomat találok; egyéb-iránt minden félreértés és balítélet megelőzése végett kijelentem, hogy az igazságos és méltányos kiegyenlítés elérése, mint minden alkalommal volt, úgy képviselői állásomban is buzgó törekvésem ezéjára lesz; de e magas czél elérését tisztelt elbarátimmal egyetértőleg az ország államjogi önállóságának és sarkalatos jogainak sértetlenségéhez kötöm, mint szintén a birodalom irányában létező viszonyoknak szabályozását is a valóságos alkotmányosság alapján törekszünk elérni. (Helyes.)

Nincs tehát e részben elvi véleménykülönbség a tisztelt ház tagjai között; lehet, hogy az ilyen gyakorlati kivitelezés iránt különbözünk, hogy a fenforgó nehézségek súlyát nem mindig egy helyen keressük, és azt nem egy mérlegben fontoljuk, de a végső célban találkoznunk fogunk. (Helyes.)

Hogy nagyok a nehézségek, azt senki sem tagadta eddig; ámde nagyszerű és áldásdús a kitűzött czél is.

Történelmünk elhatározott időszakait, alkotmányos felelődségünk döntő napjait éljük, éljük pedig a kényszerített passivitás bilincseitől felszabadítva és legnyomasztóbb aggodalminktól menekítve, a

törvényhozói alkotás szabad gyakorlatában és azon magasztos jognak élvezetében, melynél fogva visszaszerelve és föntartva a multtól öröklött jogalapot, nemzetünk és közvetve a birodalom milliói részére, boldog jövőnek vethetjük meg szilárd talpkövet.

E magas hivatásunk elutasíthatatlan igényeit csak úgy érthetjük meg, ha helyzetünk felett tisztában vagyunk, ha a multa és jelenre nézve mitsem titkolunk el magunk előtt, és a tágadhatlan tények következményeivel számot vetünk.

A század világtörténelme, bála az évek, a mi történelmünk is. Nemzetünk állása nagy súlytal bir e történelemben, de e súlynak föntartása szükségessé teszi, hogy ügyeljünk mi is a kornak követeléseire, melyek elismert hatalma előtt meghajol a mivel világ.

Átalakulásunk 17 évi tespedés után roppant feladattal nehezedik mi reánk, melynek magas fokozását leljük fel abban, hogy teendőink halmaza összeesik a birodalom alkotmányos átalakulásának üzenével.

Midőn tehát a saját létünk és alkotmányos életünk feletti súlyos gondok foglalnak el, oly nagyszerű átalakulással találkozunk, melytől a birodalom jövője függ, oly világtörténelmi processussal, melynek szerencsés megoldását Európa elutasíthatlan politikai szükségnek fokára emelte, és melynek hordereje, a birodalom irányában létező törvényes viszonyunknál és érdekeink rokonságánál fogva, közvetve nemzetünk átalakulási művét sem hagyhatja érintetlenül.

Szükségesnek tartom ezért, hogy az események hatalma által elének szabott magas álláspontot megértjük és azt magunkévá tegyük is.

Nem lehet kétségünk a felett, hogy nem kizárólag magyar, hanem világtörténelmi kérdés megoldása forog fenn, melynek nemzetünk ügyét nem lehet ugyan alárendelni, de melylyel azt összhangzásba hoznunk, és a melynek magas színvonalára azt felemelnünk kell. (Helyes.)

Hibáznánk most is, mint hibáztunk mindannyiszor, mikor ügyünknek az európai viszonyokkal létező szoros összeköttetését nem vettük kellő figyelembe. Így történt, hogy sokszor az akadályokat, melyekkel követeléseink találkoztak kizárólag subjectiv ellenzésben és elleneink ismert ellenszenvében kerestük, holott az akadály lényege nem ritkán a létező viszonyokban lett volna feltálalható, és e körülmény nyujtotta a subjectiv ellentörkvéseknél a tápszert és emelte azokat erőre ellentünk oly kérdésekben is, melyek az érintett viszonyokkal összeköttetésben nem állottak.

Ismétlem tehát, hogy ügyünknek világtörténelmi fontosságát tagadni nem lehet, valamint azt sem, hogy szoros összeköttetésben áll az a birodalom életkérdésével, melynek európai jelentőségéből foly, hogy azt megakasztani sem akarunkban, sem hatalmunkban nem állhat.

E kérdés ellenállhatatlanul halad kifejlődése felé, mert mint mondtam, szerencsés megoldása európai szükségévé vált; tölünk függ: vajjon megoldása javunkra vagy kárunkra fog kiütni; tölünk függ felhasználni a kezdeményezést, miszerint elősegítvén a politikai nagy czélnak diadalát, egyszersmind saját jólétünket és alkotmányos életünk biztosságát vívhatjuk ki, míg elmulasztván ez alkalmat, és a gyeplőt ismét másoknak engedvén át, ügyünk első szültségi joga veszélyeztetnek.

E veszedelem léte felett nem szabad ámitanunk magunkat, de kezünkben van a lehetőség azt elhárítani, mihelyt meggyőződik a Felség és meggyőződnek a birodalom többi alkotmányos népei arról, hogy feladatunkat nem önző és kizárólagos szempontból karoljuk fel, hogy ügyünket nem hozzuk ellentétbe a birodalom életfeltételeivel; hanem hogy midőn államjogi önállásunkhoz és sarkalatos jogaink szentségéhez szilárdul ragaszkodunk, egyszersmind a practica sanctioból folyó kötelezettségeinknek, a közös érdekek igényeinek és különösen a birodalom alkotmányos átalakulásából kifejlődött szükségnek megfelelni készek vagyunk.

Kettős tehát nemzetünknek komoly feladata: egy részről visszaszerezni, megőrizni és biztosítani alapjogait, melyekről bármely részben is csak létének megtagadásával mondhatna le a nemzet, és befejezni a kor kívánatainak megfelelő belservesztését: más részről pedig betölteni a birodalom irányában létező és ugyanazon jogalaphoz folyó kötelezettségeinket, megítvén itt is a kor igényeinek mértékét, mely a birodalom fenntartásában és alkotmányos létének megszilárdításában találja kifejezését.

Tekintve belszerkeztetünket, azon biztos re-

